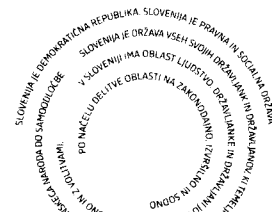

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 94 00, f: 01 478 98 45, e: gp@dz-rs.si, www.dz-rs.si

Državni zbor Republike Slovenije
Skupina poslank in poslancev
(prvopodpisani Luka Mesec)

Ljubljana, 2.6.2015

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto:	04-06-2015		
Šifra:	541-01	15-11	5
Povezava:			
EPA:	562-VII	EU:	
Sign. zn.:			
Kratika:			

Na podlagi 88. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13 in 47/13), 19. člena Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 112/05 - uradno prečiščeno besedilo, 20/06 - ZNOJF-1 in 109/08, 39/11 in 48/12) in 114. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 92/07 - uradno prečiščeno besedilo, 105/10 in 80/13) vlagamo spodaj podpisane poslanke in poslanci

**PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBI ZAKONA O UVELJAVLJANJU PRAVIC
IZ JAVNIH SREDSTEV**

Na sejah Državnega zbora in na sejah matičnega delovnega telesa bo v imenu predlagateljev sodeloval Luka Mesec.

Priloga:

- Predlog Zakona
- podpisi poslank in poslancev:

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBI ZAKONA O UVELJAVLJANJU PRAVIC IZ JAVNIH SREDSTEV

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Decembra 2012 je bil sprejet Zakon o šolski prehrani (Uradni list RS, št. 3/13), ki je v 15. členu določal, da se iz državnega proračuna zagotavljajo sredstva za subvencioniranje kosil za učence, prijavljene na kosilo, ki zaradi socialnega položaja ne zmorejo plačati kosila, in sicer v višini cene kosila. Meje dohodkov in druge okoliščine za ugotavljanje upravičenosti do subvencije za kosilo pa so določene z zakonom, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev.

V prehodni določbi je zakon določil, da ne glede na prvi odstavek 26. člena Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF in 57/12 – ZPCP-2D) in drugi odstavek 15. člena Zakona o šolski prehrani, z dnem začetka uporabe zakona za proračunski leti 2013 in 2014 subvencija kosila pripada učencem, pri katerih povprečni mesečni dohodek na osebo, ugotovljen v odločbi o otroškem dodatku, ne presega 18 % neto povprečne plače v Republiki Sloveniji.

Novembra leta 2013 je bila nato z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 99/13) določba glede pravice do subvencioniranega kosila prenesena v Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, ki v 26. členu določa, da subvencija kosila pripada učencem, ki se redno šolajo, so prijavljeni na kosilo in pri katerih povprečni mesečni dohodek na osebo, ugotovljen v odločbi o otroškem dodatku, ne presega 18 % neto povprečne plače v Republiki Sloveniji.

Šolska prehrana v osnovnih šolah obsega zajtrk, malico, kosilo in popoldansko malico, saj se učenci vključujejo v jutranje varstvo (ponekod že pred šesto uro zjutraj) in v podaljšano bivanje, ki na nekaterih šolah traja tudi do 17. ure. Subvencionirana je šolska malica za učence in dijake ter šolsko kosilo za učence.

V šolskem letu 2013/2014 je bilo v osnovne šole vpisanih 166.239 učencev. Na malico je bilo prijavljenih 163.401 učencev, kar je 98,30% vpisanih učencev. Do subvencije v višini cene malice (0,80 eur) je bilo upravičenih 77.761 učencev, kar je 47,6% učencev, prijavljenih na malico. Na kosilo je bilo prijavljenih 112.544 učencev, kar je 67,70% vpisanih učencev. Subvencionirano kosilo je prejelo 14.989 učencev, kar je 13,30 % učencev, prijavljenih na kosilo.

V osnovnih šolah je v šolskem letu 2013/2014 za organizacijo šolske prehrane sistemiziranih 39 delovnih mest organizatorja šolske prehrane, za pripravo malice pa 403 delovnih mest kuharja. Organizator šolske prehrane je strokovni delavec šole in načrtuje obroke in sestavlja jedilnike, skrbi za organizacijo razdeljevanja obrokov, organizira delo v kuhinji in drugo.

V delu, ki se nanaša na subvencionirano malico v osnovni šoli, so pogoji določeni tako, da je bilo do subvencije v polni vrednosti malice deležnih 47,6% učencev. V delu, ki se nanaša na subvencionirano kosilo, pa je zaradi zelo nizko določenega cenusa, brezplačnega kosila deležnih zgolj 13,3 % učencev.

Vse od leta 2009, ko je Slovenijo prizadela svetovna gospodarska kriza, ki se je pred tem pokazala kot zlom finančnih trgov v Združenih državah Amerike in kasneje v Evropi, se povečuje družbena neenakost in slabša položaj najrevnejših in srednjega

razreda. Politika varčevanja in rezov v socialno državno je breme reševanja krize prenesla predvsem na tiste, ki z njenim nastankom nimajo prav ničesar. Statistični podatki jasno kažejo razsežnost izvajanja, povečuje se število otrok in gospodinjstev, ki živijo pod pragom revščine ter da se stopnja tveganja revščine iz leta v leto povečuje.

Zadnje poročilo, ki ga je oktobra 2014 predstavil Unicefov raziskovalni center Innocenti kaže, da se stopnja revščine v Sloveniji iz leta v leto povečuje: v obdobju od leta 2008 do leta 2012 je pod prag revščine zdrsnilo dodatnih 7000 otrok – danes jih v takšnem položaju živi več kot 55.000. Tudi podatki, ki jih objavlja Statistični urad RS kažejo rast revščine, saj je v Sloveniji vedno več gospodinjstev, ki se z velikimi težavami prebijejo skozi mesec. V letu 2013 je tako s svojimi dohodki težko preživelo mesec kar 22 odstotkov gospodinjstev v Sloveniji, zelo težko pa 13 odstotkov. V primerjavi z letom 2012 gre za triodstotno povečanje. Temu je treba dodati, da je kar vsako dvajseto gospodinjstvo v letu 2012 vsaj enkrat prejelo denarno ali materialno pomoč dobrodelnih organizacij. Da je porast revščine v Sloveniji zaskrbljujoča kažejo tudi podatki Eurostat-a iz katerih izhaja, da revščina narašča že vse od leta 2009. Naravnost škandalozen pa je podatek, da je med letoma 2012 in 2013 stopnja revščine v Sloveniji narastla kar za 1 odstotek (iz 13,5 odstotka v letu 2012, na 14,5 odstotka v letu 2013), kar je druga največja rast stopnje revščine v območju EU. Višjo stopnjo rasti revščine je v tem obdobju zabeležila le Litva, medtem, ko se je stopnja revščine na ravni EU v tem obdobju celo znižala za 0,2 odstotka.

Vse od ostrih in neupravičenih rezov v socialno državo v letu 2012 se stopnja revščine povečuje. O velikih negativnih posledicah teh rezov na položaj otrok je bilo v zadnjih letih veliko govora, na vse slabše stanje ves čas opozarjajo tako Varuh človekovih pravic, kot številne, stanovske, nevladne in dobrodelne organizacije. Da se delež prebivalstva, ki živi pod pragom revščine vztrajno povečuje dokazujejo tudi mednarodne primerjave. Zgrešene politike, ki so pripeljale do krize, so se torej v krizi nadaljevale s politikami, ki so proizvedle krizo državne blaginje. Probleme, ki bi jih morala reševati in odpravljati socialna država, morajo tako blažiti dobrodelne in humanitarne organizacije, tudi na področju financiranja šolskih kosil za otroke, ki bi drugače ostali lačni.

Čeprav država v celoti subvencionira malico za 47,6% učencev ne moremo prezreti dejstva, da država zagotavlja brezplačno kosilo za preozek krog otrok, saj ga ne zagotavlja vsem otrokom, ki bi ga potrebovali. Po trenutni ureditvi so otroci kar zadeva možnost, da imajo zagotovljeno potrebno kosilo v šoli, odvisni od nesistemskih ukrepov in izrednih pomoči, ki jo zagotavljajo posamezne šole, lokalne skupnosti, nevladne in humanitarne organizacije.

Nekatere šole so ustanovile posebne socialne sklade iz katerih financirajo kosila za otroke. V teh primerih je obseg in rednost zagotavljanja brezplačnih kosil v prvi vrsti odvisna od tega ali je posamezna šola ustanovila poseben sklad za plačilo kosil tistim učencem, ki prihajajo iz najranljivejših in socialno ogroženih družin, v drugi vrsti pa tudi od števila donatorjev in količine zbranih sredstev.

Problema se zavedajo tudi nekatere občine, tako se je na primer Mestna občina Maribor, občina v kateri je socialna situacija še posebej pereča, odločila dvigniti cenzus za subvencionirana kosila na lastno pobudo in razliko financira iz lastnega proračuna. Iz občinskih sredstev tako dodatno omogoča otrokom subvencijo osnovnošolskega kosila, omogočena pa je tistim posameznikom, katerih mesečni prihodek je med 18% do 36% povprečne plače. Država tako subvencionira kosilo za učencem iz gospodinjstev, ki spadajo v prvi dohodkovni razred (do 18% povprečne plače), občina pa subvencijo podeljuje še tistim iz drugega (od 18% do 30% povprečne plače) in tretjega dohodkovnega razreda (od 30% do 36% povprečne plače).

Sredstva za subvencioniranje oziroma plačevanje položnic za šolsko kosilo zbira tudi vedno več dobrodelnih in humanitarnih organizacij. Ena izmed bolj odmevnih akcij za zbiranje sredstev za prehrano otrok je Siti besed, ki poteka od 23. oktobra 2012 dalje, s katero je bilo v prvi fazi zagotovljenih 7 mesecev brezplačne malice in/ali kosila za 532 otrok v 79 šolah. Rezultat te akcije je bila sprememba zakonodaje konec leta 2012, s katero se je omogočila subvencija v višini celotne malice za otroke iz materialno šibkejših družin (Zakon o šolski prehrani (Uradni list RS, št. 3/13)). Akcija Siti besed pa poteka še danes, ko brezplačno malico ali kosilo omogoča 293 učencem. V zadnjem času pa je bila odmevna peticija dobrodelnega društva Petka za nasmech, ki trenutno zagotavlja brezplačno kosilo in druga za kvalitetno šolanje potrebna sredstva 79 otrokom iz cele Slovenije. Peticijo, v kateri zahtevajo dvig cenzusa za subvencionirano šolsko kosilo iz 18% na 36%, je v enem mesecu podpisalo več kot 15.000 posameznikov, podprle pa so jo tudi druge dobrodelne in humanitarne organizacije, med drugimi tudi Nacionalni forum humanitarnih organizacij, ki povezuje 94 organizacij s statusom humanitarne organizacije.

Socialna kriza se z nadaljevanjem škodljivih varčevalnih ukrepov le še pogloblja. Reševanja socialne krize pa ne more in ne smemo iskati v posamičnih aktih dobrodelnosti, ampak je potrebno njene vzroke in posledice odpravljati na sistemski ravni. V primeru subvencioniranja šolskih kosila pa to lahko pomeni le dvig cenzusa za subvencionirano šolsko kosilo.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE ZAKONA

Predlog zakona temelji na načelu socialne pravičnosti, saj bi omogočil dostop do brezplačnega, subvencioniranega kosila večji skupini učencev iz družin, ki so v takšnem ekonomsko-socialnem položaju, ki jim onemogoča kritje stroškov za šolsko kosilo.

Predlog zakona zasleduje en sam cilj in to je zvišanje cenzusa za brezplačno kosilo učencem iz 18% neto povprečne plače v Republiki Sloveniji na 36%. Trenutno veljavna določba Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev veže pravico do subvencionirane kosila na prvi dohodkovni razred pri otroškem dodatku, to je do 18% neto povprečne plače na člana gospodinjstva. Cenzus za upravičenost do subvencioniranega osnovnošolskega kosila v prvem dohodkovnem razredu je postavljen na približno 180 evrov prihodka na posameznega člana družine mesečno. Za tričlansko družino to pomeni, da je zgornja meja dohodka celotne družine postavljena na približno 540 evrov, torej približno 270 evrov na starša.

Po metodologiji Statističnega urada Republike Slovenije, ki jo za izračun praga revščine uporabljajo v celotni Evropski uniji, znaša trenutni prag revščine 593 evrov na ekvivalentnega člana gospodinjstva. Določitev cenzusa za subvencionirano kosilo pri 18% neto je torej krepko pod postavljenim pragom revščine. V Sloveniji trenutno 10% osnovnošolcev živi v družinah, katerih prihodki ne presegajo cenzusa 18%, to pomeni da je pravice do subvencioniranega kosila deležnih le približno 16.500 osnovnošolskih otrok. Iz tega jasno izhaja, da je cenzus postavljen prenizko.

S predlogom se cenzus za subvencionirano kosilo iz 18% neto plače dviga na 36%, kar pomeni, da bodo do subvencioniranega kosila poleg prvega dohodkovnega razreda pri otroškem dodatku, upravičeni tudi vsi iz drugega in tretjega dohodkovnega razreda. Pri tem drugi dohodkovni razred pomeni od 18% do 30% povprečnega mesečnega prihodka na člana družine, kar pomeni zgornjo mejo 300 evrov prihodka na člana družine. Za tričlansko družino, torej starša in en otrok (najbolj razširjena oblika družine z otroki v RS - 54%, vir statistični urad RS, 2011) v tem dohodkovnem razredu pomeni zgornjo mejo 900 evrov prihodka na družino (vsak od staršev 450 evrov). Tretji

dohodkovni razred pa pomeni od 30% do 36% povprečnega mesečnega prihodka (360 evrov na osebo) za isto družino pomeni zgornjo mejo 1080 evrov mesečnega prihodka celotne družine. Vsak od staršev ne sme zaslužiti več kot 540 evrov. S tem ukrepom torej dosežemo bolj pravično določitev upravičenosti do subvencioniranega kosila, saj se znesek določi v primerljivi višini, kot je po metodologiji Statističnega urada RS določena kot prag revščine, ki za tričlansko družino znaša 593 evrov.

Dvig bo še vedno zajemal osnovnošolce, ki živijo pod pragom revščine, do subvencioniranega kosila pa bi pravico poleg trenutnih približno 18.455 otrok pridobilo še približno dodatnih 32.080 otrok.

Prikaz prejemnikov otroškega dodatka po dohodkovnih razredih (starost od 7 do 15 let):

RAZRED	STAROST	ŠTEVILO_OTROK	
1	7	2.308	
1	8	2.282	
1	9	2.195	
1	10	2.129	
1	11	1.990	
1	12	1.978	
1	13	1.923	
1	14	1.971	
1	15	1.679	18.455
2	7	2.527	
2	8	2.211	
2	9	2.132	
2	10	2.032	
2	11	2.077	
2	12	2.056	
2	13	2.029	
2	14	2.051	
2	15	1.829	18.944
3	7	1.667	
3	8	1.611	
3	9	1.497	
3	10	1.491	
3	11	1.367	
3	12	1.439	
3	13	1.335	
3	14	1.515	
3	15	1.214	13.136

VIR: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Če podatke iz gornje tabele primerjamo s podatki o vpisanih otrocih, ki so prijavljeni tudi na kosilo, ugotovimo, da bi dvig cenusa pomenil dodatnih 17.000 osnovnošolcev iz drugega dohodkovnega razreda ter dodatnih 11.000 osnovnošolcev iz tretjega dohodkovnega razreda, skupaj torej 28.000 novih upravičencev. Vsi otroci, ki so do subvencioniranega kosila upravičeni, namreč niso prijavljeni na šolsko kosilo. Trenutno v Sloveniji po podatkih Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport subvencijo prejema 16.500 otrok, kar pomeni, da bi bilo z dvigom cenusa do subvencioniranega kosila upravičenih skupaj 44.500 otrok.

3. PRILAGOJENOST UREDITVE PRAVU EU IN PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH

3.1 Prilagojenost ureditve pravnemu redu Evropske unije

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom EU.

3.2 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

Šolski sistemi v državah Evropske unije se med seboj razlikujejo tako po organiziranosti stopenj šolanja kot po dolžini obveznega šolanja. V primerjalnem pregledu predstavljamo subvencioniranje prehrane učencev v treh sistemih obveznega šolanja, ki se okvirno ujemajo s starostjo obveznega šolanja v Sloveniji. Pretežen del držav EU sicer na tak ali drugačen način pomaga šolajoči mladini pri pokrivanju stroškov prehrane. V nekaterih primerih je pomoč države odvisna od premoženjskega stanja in/ali učnega uspeha, v drugih primerih pa se podeljuje neodvisno od teh okoliščin.

3.2.1. Finska

Osnovno šolanje za šoloobvezne otroke med 6./7. in 15./16. letom starosti je na Finskem brezplačno, vključno s šolskimi potrebščinami in učbeniki in brezplačnim dnevnim obrokom, k čemer jih zavezuje zakon. Stroške kosila krije lokalna oblast. Kosila morajo zadovoljiti eno tretjino dnevnih potreb otroka.

3.2.2. Francija

V Franciji je približno 50 % cene šolskega obroka subvencioniran, ostalo (do)plačajo starši, vendar je višina njihovega plačila odvisna od prihodkov družine (petstopenjska lestvica). Razliko do polne cene se krije iz posebnega socialnega sklada

3.2.3. Švedska

Od leta 1940 so na Švedskem za šolarje med 7. in 16. letom starosti šolska kosila brezplačna. Od leta 1998 zakon zavezuje lokalno oblast, da organizira brezplačne obroke za šolarje v sistemu obveznega šolanja. V višjih razredih, ko šolanje ni več obvezno (otroci med 17. in 19. letom starosti), lahko šolarjem zaračunava obroke.

4. OCENA FINANČNIH POSLEDIC ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Sredstva v državnem proračunu niso zagotovljena, ker proračun za leto 2016 še ni sprejet. Uvedba zakona bi zahtevala približno 15.500.000 EUR dodatnih proračunskih sredstev na letni ravni.

Zakon nima posledic za druga javnofinančna sredstva.

5. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

Sprejem zakona ne bo prinesel drugih posledic.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13 in 14/15 – ZUUJFO) se v prvem odstavku 26. člena število »18« nadomesti s številom »36«.

2. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne s 1. 1. 2016.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

S predlogom se cenzus za subvencionirano kosilo iz 18% neto plače dviga na 36%, kar pomeni, da bodo do subvencionirane kosila poleg prvega dohodkovnega razreda pri otroškem dodatku, upravičeni tudi vsi iz drugega in tretjega dohodkovnega razreda. Pri tem drugi dohodkovni razred pomeni od 18% do 30% povprečnega mesečnega prihodka na člana družine, kar pomeni zgornjo mejo 300 evrov prihodka na člana družine. Za tričlansko družino, torej starša in en otrok (najbolj razširjena oblika družine z otroki v RS- 54%, vir statistični urad RS, 2011) v tem dohodkovnem razredu pomeni zgornjo mejo 900 evrov prihodka na družino (vsak od staršev 450 evrov). Tretji dohodkovni razred pa pomeni od 30% do 36% povprečnega mesečnega prihodka (360 evrov na osebo) za isto družino pomeni zgornjo mejo 1080 evrov mesečnega prihodka celotne družine. Vsak od staršev ne sme zaslužiti več kot 540 evrov.

K 2. členu:

Člen določa pričetek veljavnosti zakona. Predlog določa, da prične zakon veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se prične s 1. 1. 2016.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

5. Subvencija kosila za učence

26. člen

(1) Subvencija kosila pripada učencem, ki se redno šolajo, so prijavljeni na kosilo in pri katerih povprečni mesečni dohodek na osebo, ugotovljen v odločbi o otroškem dodatku, ne presega 18 % neto povprečne plače v Republiki Sloveniji.

(2) Izvajalec na osnovi podatkov o povprečnem mesečnem dohodku na osebo, ugotovljenem v odločbi o otroškem dodatku, upošteva višino subvencije iz prejšnjega odstavka pri plačilu kosila.

(3) Če nobena od povezanih oseb učenca ne razpolaga z veljavno odločbo o pravici do otroškega dodatka ali državne štipendije, se uvrstitev v dohodkovni razred, ugotovljen na način, kot velja za pravico do otroškega dodatka, ugotovi na podlagi vloge za priznanje pravice do subvencije kosila.

(4) Ne glede na prvi odstavek tega člena imajo učenci, ki so nameščeni v rejniško družino na podlagi odločbe o namestitvi otroka v rejniško družino, pravico do brezplačnega kosila.

(5) Učencem pripada subvencija za kosilo v višini cene kosila.

Ime in priimek:

Podpisi:

Luka Mesec

Mag. Mirjam Bon - Klanjšček

